9. Δεν θίγει την αρχή της συλλογικής ευθύνης του άρθρου 17 της Συνθήκης συγχωνεύσεως η απόφαση με την οποία η Επιτροπή εξουσιοδοτεί το αρμόδιο για ζητήματα ανταγωνισμού μέλος της να λαμβάνει, επ' ονόματι και με την ευθύνη της Επιτροπής, αποφάσεις βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού αριθ. 17.

10. Δεδομένου ότι η πράξη προσχωρήσεως της Ισπανίας δεν προβλέπει καμιά παρέκκλιση όσον αφορά τον κανονισμό αριθ. 17, ο κανονισμός αυτός έπρεπε να εφαρμόζεται στα νέα κράτη μέλη από την ημερομηνία προσχωρήσεώς τους σύμφωνα με το γενικό κανόνα του άρθρου 2, παράγραφος 2, της εν λόγω πράξεως. Κατά συνέπεια, οι εγκατεστημένες στην Ισπανία επιχειρήσεις μπορούσαν να υπόκεινται σε ελέγχους από 1ης Ιανουαρίου 1986.

Το αντικείμενο των ελέγχων που διενεργούνται από την Επιτροπή, ύστερα από την ημερομηνία αυτή, σε εγκατεστημένες σε νέα κράτη μέλη επιχειρήσεις δεν μπορεί να περιορίζεται παρά μόνο σε συνάρτηση με το πεδίο εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων περί ανταγωνισμού. Εν προκειμένω, κανένας κανόνας δεν περιορίζει την ερευνητική αρμοδιότητα της Επιτροπής αποκλειστικά στις ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν μετά την προσχώρηση.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 97 έως 99/87 *

I — Έκθεση των πραγματικών περιστατικών

Οι προσφεύγουσες είναι οι επιχειρήσεις χημικών προϊόντων, Dow Chemical Ibérica (στο εξής: Dow Ibérica) και Alcudia, οι οποίες παράγουν και εμπορεύονται, μεταξύ άλλων, πολυαιθυλένιο, αλλά όχι PVC. Η Empresa Nacional del Petróleo (στο εξής: EMP) είναι ο κύριος μέτοχος της Alcudia, ούτε παράγει ούτε εμπορεύεται η ίδια τις εν λόγω ουσίες.

Η Επιτροπή, έχοντας πληροφορηθεί σχετικά με την πιθανή ύπαρξη συμφωνιών ή εναρμονισμένων πρακτικών όσον αφορά τον καθορισμό τιμών και ποσοστώσεων παραδόσεως PVC και πολυαιθυλενίου μεταξύ ορισμένων παραγωγών και προμηθευτών των ουσιών αυτών εντός της Κοινότητας, αποφάσισε τη διενέργεια ελέγχων σε διάφορες επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων και στις προσφεύγουσες, και εξέδωσε τις επίδικες αποφάσεις της 15ης Ιανουαρίου 1987.

Έχοντες ανά χείρας την αντίστοιχη απόφαση και συνοδευόμενοι από υπάλληλο της Γενικής Διεύθυνσης Προστασίας του Ανταγωνισμού του Ισπανικού Υπουργείου Οικονομικών, οι υπάλληλοι της Επιτροπής εμφανίστηκαν απροειδοποίητα, στις 20 Ιανουαρίου 1987, στην Dow Ibérica και στην Alcudia και, στις 21

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

Ιανουαρίου, στην EMP προκειμένου να διενεργήσουν έλεγχο.

Αφού έλαβαν γνώση της οικείας επίδικης αποφάσεως και πληροφορήθηκαν από τους υπαλλήλους της Επιτροπής για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των οικείων επιχειρήσεων, οι εκπρόσωποι των προσφευγουσών θεώρησαν ότι όφειλαν να δεχθούν την έρευνα, οπότε δεν εμπόδισαν τους υπαλλήλους της Επιτροπής να πάρουν, να εξετάσουν και να λάβουν φωτοαντίγραφα των φακέλων, παρέχοντάς τους τη συνδρομή τους.

Έτσι, η Επιτροπή μπόρεσε να ερευνήσει όλα τα γραφεία, αρχεία, αρχειοθήκες και φακέλους ταξινομήσεως καθώς και ένα χαρτοφύλακα και το προσωπικό σημειωματάριο ενός εκπροσώπου της Dow Ibérica, και έλαβε όλα τα φωτοαντίγραφα που επιθυμούσε, συμπεριλαμβανομένων εγγράφων τα οποία, κατά τις προσφεύγουσες, περιείχαν στοιχεία καλυπτόμενα από το εμπορικό απόρρητο, εμπιστευτικές πληροφορίες και δεδομένα σχετικά με προϊόντα που δεν αφορούσε ο έλεγχος. Η Επιτροπή δήλωσε ότι δεν επρόκειτο να λάβει υπόψη στοιχεία άσχετα με το αντικείμενο του ελέγχου.

II — Έγγραφη διαδικασία

Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 2 Απριλίου 1987, οι εταιρίες Dow Chemical Ibérica, SA, Alcudia, Empresa para la Industria Quimica, SA, και Empresa Nacional del Petróleo, SA, άσκησαν, δυνάμει του άρθρου 173, δεύτερη παράγραφος, της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγές ακυρώσεως κατά των αποφάσεων της Επιτροπής της 15ης Ιανουαρίου 1987.

Οι έγγραφες διαδικασίες διεξήχθησαν κανονικώς.

Με Διάταξη της 13ης Ιουλίου 1988, το Δικαστήριο αποφάσισε τη συνεκδίκαση των υποθέσεων για τη διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και για την έκδοση αποφάσεως.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετ' ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε την έναρξη της προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Κάλεσε, ωστόσο, τους διαδίκους να απαντήσουν γραπτώς σε ορισμένες ερωτήσεις, πράγμα που οι τελευταίοι έπραξαν εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

III — Αιτήματα των διαδίκων

Εκάστη των *προσφευγουσών* ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να κηρύξει παραδεκτή την προσφυγή ακυρώσεως που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως της Επιτροπής της 15ης Ιανουαρίου 1987 η οποία στρεφόταν κατ' αυτής και να διατάξει, πριν αποφανθεί επί της ουσίας, την έρευνα και τα μέτρα ένδικης διαδικασίας που είναι αναγκαία·

2) να προβεί, ενδεχομένως, στην εξέταση αποδείξεων·

3) να κηρύξει άκυρη (άρθρο 174 της Συνθήκης ΕΟΚ) τη βαλλόμενη απόφαση και τον διενεργηθέντα, στην έδρα της προσφεύγουσας, έλεγχο και, κατά συνέπεια, να διατάξει την Επιτροπή:

α) να επιστρέψει στην προσφεύγουσα όλα τα έγγραφα που συνέλεξε κατά τη διάρκεια του διενεργηθέντος ελέγχου,

β) να καταστρέψει όλα τα έγγραφα και όλα τα σημειώματα που συνέταξε κατόπιν του διενεργηθέντος ελέγχου,

γ) να απόσχει, εν πάση περιπτώσει, από την καθ' οιονδήποτε τρόπο εκμετάλλευση των αναφερόμενων στα στοιχεία α) και β) εγγράφων,

δ) να απόσχει από οποιαδήποτε μετάδοση των στοιχείων που περιλαμβάνονται στα έγγραφα που συνέλεξε στο πλαίσιο του ελέγχου·

4) σε περίπτωση που το Δικαστήριο θα έκρινε ότι το άρθρο 14 του κανονισμού αριθ. 17 επιτρέπει κατ' οίκον έρευνες ή παρέχει διακριτική εξουσία για διενέργεια ελέγχου, να αναγνωρίσει, σύμφωνα με το άρθρο 184 της Συνθήκης ΕΟΚ, ότι το άρθρο 14 δεν εφαρμόζεται στην προσφεύγουσα, για τους λόγους που εκτίθενται στο υπόμνημα απαντήσεως·

5) να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Σε όλες τις υποθέσεις, η *Επιτροπή* ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να κηρύξει απαράδεκτο το αίτημα ακυρώσεως του ελέγχου·

2) να κηρύξει απαράδεκτη την ένσταση μη εφαρμογής του άρθρου 14 του κανονισμού·

3) να απορρίψει την προσφυγή της προσφεύγουσας·

4) να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

IV — Ισχυρισμοί και επιχειρήματα των διαδίκων

A — *Επί του παραδεκτού*

Χωρίς να προτείνει ένσταση απαραδέκτου, η *Επιτροπή* προβάλλει το απαράδεκτο δύο αιτημάτων των προσφευγουσών:

1) η εκτέλεση μιας απόφασης δεν μπορεί να αποτελέσει αυτοτελές αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως. Η ακυρότητα της εκτέλεσης προκύπτει, ενδεχομένως, από την ακυρότητα της πράξεως με την οποία διατάχθηκε. Η έννομη προστασία της προσφεύγουσας διασφαλίζεται εν προκειμένω από τη δυνατότητα, αφενός, ασκήσεως προσφυγής βάσει του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης και, αφετέρου, προβολής πλημμελειών κατά την εκτέλεση στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως κατά ενδεχόμενης αποφάσεως με την οποία διαπιστώνεται η διάπραξη παραβάσεως·

2) η ένσταση ελλείψεως νομιμότητας, που προτάθηκε με το υπόμνημα απαντήσεως όσον αφορά το άρθρο 14 του κανονισμού αριθ. 17, είναι απαράδεκτη, ως όψιμη, δεδομένου ότι τα πραγματικά και νομικά περιστατικά έχουν ήδη αναπτυχθεί στο δικόγραφο προσφυγής.

Β — *Επί της ουσίας*

Οι προσφεύγουσες προβάλλουν οκτώ λόγους ακυρώσεως που αφορούν τον τύπο και το περιεχόμενο των βαλλόμενων αποφάσεων.

1. *Η ανυπαρξία ή αοριστία των περιστατικών που απετέλεσαν τη βάση των αποφάσεων· παραβίαση της αρχής της νομιμότητας*

α) Ανεξαρτήτως του λόγου που αφορά την έλλειψη αιτιολογίας (σημείο 2), οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι στις αποφάσεις δεν αναφέρεται ο τύπος αποδείξεων ή ενδείξεων — όπως δεν αναφέρονται ούτε τα χαρακτηριστικά, το αξιόπιστον, το επίκαιρον ή η βαρύτητά τους —, που μπορούν να αιτιολογήσουν τις αποφάσεις. Η έκδοση αποφάσεως με την οποία περιορίζονται δικαιώματα χωρίς να αναφέρονται τέτοιες ενδείξεις και αποδείξεις συνιστά παραβίαση της αρχής της νομιμότητας. Στην περίπτωση της EMP, αυτές οι ενδείξεις ή αποδείξεις δεν μπορεί να υφίστανται εφόσον η εταιρία αυτή ούτε παράγει ούτε εμπορεύεται PVC ή πολυαιθυλένιο.

β) Η *Επιτροπή* έχει τη γνώμη ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν την υποχρεώνει να γνωστοποιεί στις οικείες επιχειρήσεις τις ενδείξεις ή αποδείξεις που δικαιολογούν την έκδοση μιας απόφασης περί διενεργείας ελέγχου, ούτε με την ίδια την απόφαση ούτε στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως ενώπιον του Δικαστηρίου. Στην Επιτροπή εναπόκειται να αποφασίζει, στο πλαίσιο της αποστολής που της έχει ανατεθεί η Συνθήκη, αν ένας έλεγχος είναι αναγκαίος.

Οι προσφεύγουσες συγχέουν την απόφαση περί διενεργείας ελέγχου με την απόφαση επί της ουσίας, με την οποία διαπιστώνεται παράβαση. Μόνο πριν από την έκδοση της τελευταίας αυτής αποφάσεως προβλέπεται διαδικασία προσβάσεως στο σχετικό φάκελο.

Εν πάση περιπτώσει, έστω και αν υφίστατο, ήδη κατά το στάδιο αυτό, υποχρέωση γνωστοποιήσεως των αιτιάσεων, η υποχρέωση αυτή δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να θίξει το κύρος της απόφασης περί διενεργείας ελέγχου.

2. *Ανεπαρκής αιτιολογία· παραβίαση της αρχής της ασφάλειας του δικαίου*

α) Οι *προσφεύγουσες* θεωρούν ότι οι επίδικες αποφάσεις συνιστούν « διοικητικές εντολές εν λευκώ » διότι είναι, από κάθε άποψη, αόριστες και ασαφείς και, εν μέρει, καταφανώς εσφαλμένες.

Χωρίς να παραγνωρίζουν τη διάκριση — που επισημαίνει η Επιτροπή — μεταξύ των οριστικών αποφάσεων με τις οποίες διαπιστώνεται μια παράβαση και των αποφάσεων περί διενεργείας ελέγχου, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι πρέπει και οι τελευταίες αυτές αποφάσεις να είναι αιτιολογημένες. Όμως, με τις επίδικες αποφάσεις δεν τηρούνται οι σχετικές με την αιτιολογία υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 190 της Συνθήκης και το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού αριθ. 17: δηλαδή, αφενός, να παρέχεται στον διοικούμενο η δυνατότητα να γνωρίσει τους λόγους για τους οποίους πρέπει να δεχτεί την έρευνα, αφετέρου, να οροθετείται η έκταση των εξουσιών παρεμβάσεως των διενεργούντων την έρευνα οργάνων και, τέλος, να επιτρέπεται στο Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του.

Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου της 26ης Ιουνίου 1980 (National Panasonic, 136/79, Rec. 1980, σ. 2033) και της 14ης Απριλίου 1960 (Acciaieria di Brescia, 31/59, Rec. 1960, σ. 151), δεν προσφέρουν επιχειρήματα υπέρ του αντιθέτου· η πρώτη δεν αφορά παρά ένα διαδικαστικό ζήτημα, ενώ η δεύτερη εντάσσεται σε εντελώς διαφορετικό νομικό πλαίσιο.

Πιο συγκεκριμένα, οι προσφεύγουσες προβάλλουν τους εξής ισχυρισμούς:

— με τις αποφάσεις παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η Dow Ibérica και η Alcudia ούτε παράγουν ούτε εμπορεύονται PVC. Όσον αφορά την EMP, το απλό γεγονός ότι είναι ο κύριος μέτοχος της Alcudia δεν αποτελεί επαρκή λόγο για να υποβληθεί σε έρευνες σχετικά με ενέργειες της τελευταίας αυτής εταιρίας, καθόσον μάλιστα η Επιτροπή γνωρίζει την εμπορική αυτονομία της Alcudia·

— οι αποφάσεις δεν κάνουν διάκριση ούτε μεταξύ των χωριστών αγορών για τα τρία διαφορετικά προϊόντα του πολυαιθυλενίου, που είναι απλώς έννοια γένους, ούτε μεταξύ των προϊόντων αυτών και του PVC·

— στις αποφάσεις δεν διευκρινίζονται ούτε ο τύπος της συμπαιγνίας που αποτελεί το αντικείμενο του ελέγχου (οριζόντια ή κάθετη σύμπραξη) ούτε το σχετικό γεωγραφικό πλαίσιο·

— οι αποφάσεις δεν επιτρέπουν να καταλογισθεί στις προσφεύγουσες η προβαλλόμενη συμμετοχή τους στις προσαπτόμενες πράξεις·

— στις αποφάσεις δεν αναφέρεται σαφώς ο σκοπός του ελέγχου. Η τυπική απλώς τήρηση των προϋποθέσεων του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού αριθ. 17 δεν αρκεί·

— στις αποφάσεις παραλείπεται οποιαδήποτε αναφορά στην περίοδο κατά την οποία συντελέσθησαν οι προβαλλόμενες ως συνιστώσες συμπαιγνία ενέργειες.

β) Η *Επιτροπή* προσάπτει στις προσφεύγουσες ότι συγχέουν την απόφαση περί διενεργείας ελέγχου με την οριστική απόφαση με την οποία διαπιστώνεται η παράβαση. Όσον αφορά την πρώτη, το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού αριθ. 17 ορίζει όλα τα ουσιώδη στοιχεία (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Ιουνίου 1980· βλέπε την προαναφερθείσα απόφαση της 14ης Απριλίου 1960). Οι επίδικες αποφάσεις πληρούν τις προϋποθέσεις αυτές. Οι πρόσθετες προϋποθέσεις τις οποίες απαιτούν οι προσφεύγουσες στερούνται ερείσματος. Αν η Επιτροπή μπορούσε να δώσει όλες αυτές τις ενδείξεις, είναι περίπου βέβαιο ότι ο έλεγχος δεν θα ήταν πλέον αναγκαίος.

Όσον αφορά την ημερομηνία κατά την οποία διαπράχθηκε η προβαλλόμενη παράβαση, η Επιτροπή παρατηρεί ότι οι παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού σπανίως λαμβάνουν τη μορφή ενιαίας πράξεως ή πληθύος αυτοτελών πράξεων.

Όσον αφορά τα σχετικά προϊόντα, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ναι μεν δεν αρνείται τις διακρίσεις στις οποίες προβαίνουν οι προσφεύγουσες, πλην όμως οι αρχικές της πληροφορίες σχετικά με τις φερόμενες παραβάσεις δεν της είχαν εισέτι επιτρέψει να κάνει διαφοροποιήσεις μεταξύ των προϊόντων, καθόσον μάλιστα οι επιχειρήσεις του τομέα των θερμοπλαστικών παράγουν και πωλούν, συνήθως, διάφορους τύπους. Οι έλεγχοι αποσκοπούσαν δηλαδή στο να της δώσουν τη δυνατότητα να προσδιορίσει επακριβώς το βαθμό συμμετοχής κάθε επιχειρήσεως και να καθορίσει το ή τα επίμαχα προϊόντα.

Όσον αφορά το ρόλο της EMP, η Επιτροπή αρνείται ότι επηρεάστηκε αποκλειστικά από το γεγονός ότι η εταιρία αυτή είναι ο κύριος

μέτοχος της Alcudia. Αντιθέτως, όπως σαφώς αναφέρεται στην απόφαση, η Επιτροπή διέθετε στοιχεία κατά τα οποία η EMP είχε η ίδια συμμετάσχει σε συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές. Εξάλλου, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού, αυτό που προέχει είναι η ενότητα ενεργειών των εταιριών και όχι ο τυπικός τους διαχωρισμός που προκύπτει από την ξεχωριστή τους νομική προσωπικότητα (απόφαση της 14ης Ιουλίου 1972, ICI, 48/69, Rec. 1972, σ. 619).

3. *Τυπικά ελαττώματα των αποφάσεων*

α) Κατά τις *προσφεύγουσες*, οι αποφάσεις δεν συγκεντρώνουν τις τυπικές προϋποθέσεις που απορρέουν από κοινή στα διοικητικά συστήματα των κρατών μελών αρχή και, επομένως, από γενική αρχή του κοινοτικού διοικητικού συστήματος, καθόσον:

— δεν προσδιορίζουν την ταυτότητα του λαβόντος την απόφαση οργάνου·

— δεν επιτρέπουν να κριθεί αν το όργανο αυτό διέθετε ή όχι την εξουσία εκδόσεως της επίδικης απόφασης·

— δεν έχουν υπογραφεί από το λαβόν την απόφαση όργανο.

Δεν πρόκειται για απλές διατυπώσεις, αλλά για ουσιώδη ζητήματα αφορώντα τη σχέση μεταξύ διοικήσεως και διοικουμένων. Στην αλληλουχία αυτή, οι προσφεύγουσες θεωρούν αναγκαίο να καθιερώσει το Δικαστήριο την ευχέρεια που έχουν οι διοικούμενοι να λαμβάνουν γνώση, κατά την έναρξη οποιασδήποτε διαδικασίας σχετικά με κοινοτικές διοικητικές διαφορές, των ασκούντων επιρροή εγγράφων του σχετικού φακέλου. Αυτό επιτρέπει στον προσφεύγοντα να ανακαλύπτει και να προβάλλει ενώπιον του Δικαστηρίου ενδεχόμενα τυπικά ελαττώματα.

β) Όσον αφορά την ταυτότητα και τις εξουσίες του λαβόντος την απόφαση οργάνου, η *Επιτροπή* παραπέμπει στην απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Σεπτεμβρίου 1986 (AKZO, 5/85, Συλλογή 1986, σ. 2585).

Εξάλλου, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι καμιά διάταξη δεν προβλέπει ότι το αντίγραφο της απόφασης που κοινοποιείται στην επιχείρηση πρέπει να είναι υπογεγραμμένο από τον αρμόδιο επίτροπο. Η σφραγίδα και η υπογραφή του γενικού γραμματέα επί του παραδιδομένου στον ενδιαφερόμενο αντιγράφου αρκεί για να βεβαιώσει ότι ακολουθήθηκε, εν προκειμένω, η κανονική εσωτερική διαδικασία και ότι, επιπλέον, το αντίγραφο είναι σύμφωνο προς το πρωτότυπο.

4. *Οι προγενέστερες της προσχωρήσεως ενέργειες*

α) Οι *προσφεύγουσες* θεωρούν ότι είτε οι επίδικες αποφάσεις στερούνται νομιμότητας, είτε ότι η εκτέλεσή τους συνιστά κατάχρηση εξουσίας, κατά το μέτρο που αφορούν ενέργειες προγενέστερες της προσχωρήσεως της Ισπανίας στην Κοινότητα.

Οι προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν την εξουσία που έχει η Επιτροπή να κολάζει ενέργειες ισπανικών επιχειρήσεων προγενέστερες της προσχώρησης ως πράξεις επιχειρήσεων εγκατεστημένων εκτός της Κοινότητας. Πράγματι, τέτοιες ενέργειες υπόκεινται στη «γεωγραφική κοινοτική δικαιοδοσία» κατά το μέτρο που παράγουν αποτελέσματα θίγοντα

τον ανταγωνισμό, αποτελέσματα εντός του κοινοτικού εδάφους.

Αντιθέτως, τέτοιες ενέργειες δεν υπόκεινται στην « προσωπική κοινοτική δικαιοδοσία », δηλαδή δεν μπορεί να υπόκεινται σε έρευνα μέσω αναγκαστικής φύσεως μέτρων λόγω του ότι οι επιχειρήσεις που τις διέπραξαν δεν υπάγονται στην αρμοδιότητα της Επιτροπής. Πράγματι, η εξουσία έρευνας προϋποθέτει την εκχώρηση εθνικής κυριαρχίας, πράγμα το οποίο, όσον αφορά την Ισπανία, δεν συνέβη παρά μετά την 1η Ιανουαρίου 1986. Η αναγνώριση αναδρομικού χαρακτήρα στην εκχώρηση αυτή συνιστά παράβαση του άρθρου 2, παράγραφος 2, της Συνθήκης προσχωρήσεως και του άρθρου 2 της πράξης προσχωρήσεως.

β) Η *Επιτροπή* ισχυρίζεται ότι η ελεγκτική εξουσία την οποία διαθέτει δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού αριθ. 17 και η οποία ισχύει για την Ισπανία από την 1η Ιανουαρίου 1986 δεν υπόκειται σε διαχρονικούς περιορισμούς όσον αφορά τις ενέργειες που πρέπει να ελέγχονται. Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι, αφενός, οι ενέργειες των ισπανικών επιχειρήσεων που χρονολογούνται πριν από την ημερομηνία αυτή μπορεί να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης και, αφετέρου, από το γεγονός ότι τα έγγραφα που διαθέτουν οι επιχειρήσεις αυτές είναι δυνατό να παρέχουν αποδείξεις σε βάρος άλλων επιχειρήσεων που συμμετείχαν σε απαγορευόμενες συμφωνίες και/ή πρακτικές. Επιπλέον, εφόσον πρόκειται συνήθως για συνεχιζόμενες παραβάσεις, η Επιτροπή δεν μπορεί να γνωρίζει, κατά την έκδοση μιας απόφασης περί διενεργείας ελέγχου, την ακριβή ημερομηνία τελέσεως των ενεργειών που αποτελούν το αντικείμενο της έρευνας.

Κατά συνέπεια, δεν πρέπει να γίνεται λόγος για την αναδρομική ή μη άσκηση των ελεγκτικών εξουσιών.

5. *Προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος του τεκμηρίου αθωότητας*

α) Από το γεγονός ότι στις βαλλόμενες αποφάσεις γίνεται μνεία περί « αποδείξεων », οι προσφεύγουσες συνάγουν προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος του τεκμηρίου αθωότητας. Ο ισχυρισμός περί υπάρξεως αποδείξεων συνεπάγεται τη διαπίστωση της ενοχής των προσφευγουσών. Αν όντως υπήρχαν τέτοιες αποδείξεις, η παράλειψη διευκρινίσεως της φύσεως και της ταυτότητάς τους συνιστά παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογίας και προσβολή των δικαιωμάτων του αμυνομένου. Αν, εκτός από απλές ενδείξεις ή υποψίες, δεν υφίστανται τέτοιες αποδείξεις, οι αποφάσεις συνιστούν παράβαση του δικαιώματος του τεκμηρίου αθωότητας.

β) Η *Επιτροπή* ανταπαντά ότι οι αποφάσεις δεν κηρύσσουν ένοχες τις προσφεύγουσες ουδεμιάς παραβάσεως και, επομένως, δεν μπορεί να συνιστούν προσβολή του δικαιώματος του τεκμηρίου αθωότητας. Όπως προκύπτει από τις αποφάσεις, η Επιτροπή διαθέτει αποδείξεις που επιτρέπουν να εικάζεται η συμμετοχή των προσφευγουσών σε συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές ικανές, εφόσον αποδειχτεί η ύπαρξη και εκτέλεσή τους, να συνιστούν παράβαση του άρθρου 85 της Συνθήκης.

6. *Προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος του απαραβίαστου της κατοικίας και του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής*

α) Κατά τις *προσφεύγουσες*, οι επίδικες αποφάσεις ή, τουλάχιστον, η εκτέλεσή τους συνιστούν προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος του απαραβίαστου της κατοικίας και του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής.

Το δικαίωμα αυτό υφίσταται στις εθνικές έννομες τάξεις των κρατών μελών και, ως εκ

τούτου, σε κοινοτικό επίπεδο. Το εν λόγω δικαίωμα καλύπτει τόσο τα φυσικά όσο και τα νομικά πρόσωπα. Τα τελευταία δικαιούνται της ίδιας με τα φυσικά πρόσωπα προστασίας, άλλως παραγνωρίζεται η ορθή αντίληψη περί ιδίας προσωπικότητας των επιχειρήσεων. Επομένως, δεν μπορεί να περιορίζεται η προστασία των νομικών προσώπων στην προστασία του εμπορικού και βιομηχανικού τους απορρήτου.

Παρέκκλιση από το θεμελιώδες αυτό δικαίωμα δεν επιτρέπεται παρά μόνο βάσει νόμου. Το άρθρο 14 του κανονισμού αποτελεί τέτοια εξαίρεση όσον αφορά απλούς ελέγχους ή διαπιστώσεις, για τους οποίους η ενεργός συμμετοχή της επιχειρήσεως είναι απαραίτητη και μπορεί να απαιτείται υπό την απειλή επιβολής προστίμου.

Αντιθέτως, το άρθρο αυτό το οποίο — ως εξαίρεση από τον κανόνα τυγχάνει στενής ερμηνείας — απαγορεύει κάθε επιτόπια έρευνα καθώς και αυθαίρετους, μη αιτιολογημένους ή δυσανάλογα επαχθείς ελέγχους.

Μόνο μια τέτοια ερμηνεία εξασφαλίζει την κατάλληλη ισορροπία στη προστασία των δύο επίμαχων έννομων συμφερόντων, δηλαδή του απαραβίαστου της κατοικίας και της αποτελεσματικότητας των ελέγχων στον τομέα του ανταγωνισμού.

Κατά συνέπεια, είτε οι επίδικες αποφάσεις και/ή η εκτέλεσή τους πρέπει να ακυρωθούν διότι η διενέργεια ελέγχου που διατάχθηκε και/ή εκτελέστηκε από την Επιτροπή επί των προσφευγουσών είναι παράνομη, είτε — εφόσον, αντίθετα προς τη γνώμη των προσφευγουσών, το άρθρο 14, του κανονισμού αριθ. 17 ερμηνευθεί ως επιτρέπον αυτό που έπραξε η Επιτροπή — το άρθρο αυτό πρέπει να κηρυχθεί ανεφάρμοστο επί των προσφευγουσών.

Επομένως, οι προσφεύγουσες φρονούν ότι το δικαίωμά τους όσον αφορά το απαραβίαστο της κατοικίας και το σεβασμό της ιδιωτικής ζωής προσεβλήθη ανεξαρτήτως του ζητήματος αν για μια κατ' οίκον έρευνα, όπως αυτή που διενήργησε η Επιτροπή, απαιτείται ή όχι προηγούμενο δικαστικό ένταλμα.

Εξάλλου, οι προσφεύγουσες θεωρούν ότι, ελλείψει μιας κατ' αντιμωλίαν ένδικης διαδικασίας που προβλέπει ακρόαση της σχετικής επιχείρησης, ένα τέτοιο ένταλμα είναι αναγκαίο για την προστασία των διοικουμένων από αυθαίρετες διοικητικές πράξεις και την τήρηση της ισορροπίας μεταξύ των δύο προμνημονευθέντων συμφερόντων.

Ο απλός εκ των υστέρων δικαστικός έλεγχος δεν αρκεί για να διασφαλισθεί ότι η Επιτροπή δεν θα εξουδετερώσει το πρακτικό αποτέλεσμα ενδεχόμενης αποφάσεως περί ακυρώσεως, καθιστώντας αδύνατη την επιστροφή των ληφθέντων εγγράφων. Πράγματι, η Επιτροπή ήδη παρέδωσε, μετά την κατάθεση των δικογράφων προσφυγής, αντίγραφα των εγγράφων αυτών σε τρίτες εταιρίες.

β) Καταρχάς, η *Επιτροπή* ισχυρίζεται ότι δεν υφίσταται παραβίαση της κατοικίας και της ιδιωτικής ζωής εφόσον οι προσφεύγουσες δέχτηκαν τον έλεγχο χωρίς να προβάλουν την παραμικρή εναντίωση.

Εξάλλου, η Επιτροπή συνομολογεί με τις προσφεύγουσες ότι υφίσταται, επί κοινοτικού επιπέδου, το θεμελιώδες δικαίωμα του απαραβίαστου της κατοικίας των φυσικών και νομικών προσώπων και ότι δεν μπορούν να

παρεμβάλλονται εμπόδια στην άσκησή του παρά μόνο στις προβλεπόμενες από το νόμο περιπτώσεις. Τέτοια περίπτωση αποτελεί και το άρθρο 14 του κανονισμού. Αντιθέτως, η Επιτροπή ερμηνεύει διαφορετικά το άρθρο αυτό και όσον αφορά την προστασία των νομικών προσώπων.

Τα φυσικά πρόσωπα δικαιούνται διαφορετικής απ' ό,τι τα νομικά πρόσωπα προστασίας, δεδομένου ότι το δημόσιο συμφέρον υποχωρεί πολύ ευκολότερα ενώπιον του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής και του απαραβίαστου της κατοικίας των φυσικών προσώπων. Αντιθέτως, το απαραβίαστο των χώρων ασκήσεως εμπορικών δραστηριοτήτων αποσκοπεί ειδικότερα, στην προστασία του εμπορικού και/ή βιομηχανικού απορρήτου των επιχειρήσεων, προστασία που διασφαλίζεται επαρκώς από το άρθρο 20 του κανονισμού αριθ. 17.

Το άρθρο 14 του κανονισμού αριθ. 17 επιβάλλει την υποχρέωση συνεργασίας στην οικεία επιχείρηση, η οποία οφείλει να προσκομίζει τα έγγραφα που ζητούν τα όργανα της Επιτροπής. Τα όργανα αυτά, δεδομένου ότι δεν μπορούν να γνωρίζουν την ακριβή φύση και τις ιδιαιτερότητες των εγγράφων αυτών, πρέπει να εξετάζουν όλα τα έγγραφα που είναι δυνατό να έχουν κάποια σχέση με το αντικείμενο του ελέγχου. Επίσης τα όργανα μπορούν να εξετάζουν για το σκοπό αυτό προσωπικώς όλους τους φακέλους ταξινομήσεως, αρχειοθήκες και γραφεία εντός των οποίων είναι δυνατό να έχουν τεθεί τέτοια έγγραφα, ώστε να μπορούν να προβαίνουν στη διαλογή τους.

Σε περίπτωση που η οικεία επιχείρηση αρνείται να υποβληθεί στον έλεγχο, τα όργανα της Επιτροπής δεν μπορούν να προσφύγουν στη βία, και μόνο τα εθνικά όργανα, παρέχοντας συνδρομή δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 6, του κανονισμού αριθ. 17, είναι αρμόδια να ασκήσουν βία και να διαρρήξουν παραδείγματος χάριν, πόρτες ή αρχειοθήκες. Καταρχήν, είναι αρκετή η εκ των υστέρων δικαστική προστασία. Πράγματι, σε περίπτωση ακυρώσεως μιας αποφάσεως περί διενεργείας ελέγχου, η Επιτροπή υποχρεούται να επιστρέψει όλα τα φωτοαντίγραφα που έλαβε και να μη χρησιμοποιήσει τα στοιχεία που συνέλεξε κατά τη διάρκεια του ελέγχου.

Όσον αφορά τη συγκεκριμένη περίπτωση της Alcudia, η Επιτροπή παραδέχεται ότι απέστειλε τα φωτοαντίγραφα δύο εγγράφων που ανεύρε στην επιχείρηση αυτή στην Imperial Chemical Industries (ICI). Πράγματι, η Επιτροπή είχε σοβαρούς λόγους να υποψιάζεται ότι τα έγγραφα αυτά, τα οποία είχαν πολύ μεγάλη σημασία για την έρευνα, είχαν συνταχθεί από την ICI. Αυτός ακριβώς είναι ο λόγος για τον οποίον απηύθυνε στην ICI, βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού αριθ. 17, αίτηση παροχής πληροφοριών σχετικά με την προέλευση των εγγράφων αυτών. Η απάντηση επιβεβαίωσε σε σημαντικό βαθμό τις υποψίες. Η Επιτροπή φρονεί ότι είχε το δικαίωμα να χρησιμοποιήσει τα έγγραφα αυτά βάσει του τεκμηρίου εγκυρότητας των κοινοτικών πράξεων· η προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως περί διενεργείας ελέγχου δεν έχει αναστολτικό αποτέλεσμα. Ενδεχόμενη ακύρωση από το Δικαστήριο παράγει αποτελέσματα ex tunc· το γεγονός ότι ζητήθηκαν από τον πιθανολογούμενο συντάκτη των δύο εγγράφων πληροφορίες σχετικά με την προέλευσή τους δεν μπορεί να στερήσει πρακτικής αποτελεσματικότητας την εύλογη ακύρωση.

Αν η αποτελούσα το αντικείμενο ελέγχου επιχείρηση επιθυμεί να ζητήσει την a priori εξέταση της απόφασης περί διενεργείας ελέγχου, μπορεί πάντοτε, με δική της πρωτοβουλία, να κάνει χρήση της διαδικασίας λήψεως ασφαλιστικών μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 83 του κανονισμού διαδικασίας. Η Επιτροπή είναι διατεθειμένη να καθυστερήσει την εκτέλεση της αποφάσεώς της μέχρις ότου αποφανθεί το Δικαστήριο. Πρέπει ωστόσο να λαμβάνονται τα αναγκαία συντηρητικά μέτρα (παραδείγματος χάριν σφράγιση των αρχείων ή των

αρχειοθηκών) ώστε να αποφεύγεται η αφαίρεση ενδεχόμενων αποδεικτικών στοιχείων.

Επιπλέον, η Επιτροπή διατείνεται ότι το ισχύον κοινοτικό δίκαιο δεν προβλέπει τη δυνατότητα εκδόσεως από το Δικαστήριο προηγούμενου δικαστικού εντάλματος. Η εντολή ελέγχου αποτελεί διοικητική απόφαση και η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου περιορίζεται στον έλεγχο της νομιμότητάς της.

7. *Παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας*

α) Οι *προσφεύγουσες* παρατηρούν ότι δεν αμφισβητούν το ότι το κύρος των κοινοτικών πράξεων πρέπει να εκτιμάται μόνο από πλευράς του κοινοτικού δικαίου. Χωρίς να παραγνωρίζουν δηλαδή την υπεροχή του δικαίου αυτού, φρονούν ότι οι επίδικες αποφάσεις συνιστούν παραβίαση της γενικής κοινοτικής αρχής της αναλογικότητας καθόσον προσβάλλουν χωρίς να παρίσταται ανάγκη, το θεμελιώδες δικαίωμα που αναγνωρίζει υπέρ των επιχειρήσεων το άρθρο 18, παράγραφος 2, του ισπανικού συντάγματος να αντιτίθενται στους ελέγχους και τις επιτόπιες έρευνες, εκτός αν πρόκειται για επ' αυτοφόρω έγκλημα ή για την εκτέλεση δικαστικού εντάλματος. Η Επιτροπή όφειλε, δυνάμει της κοινοτικής αρχής της αναλογικότητας, να ερμηνεύσει το άρθρο 14 του κανονισμού αριθ. 17 σύμφωνα με το άρθρο αυτό, ώστε να αποφευχθεί σοβαρή διαταραχή της ισπανικής συνταγματικής τάξεως, η οποία συμβιβάζεται, εν προκειμένω, με τη δομή και τους σκοπούς της Κοινότητας.

Πράγματι, η Επιτροπή είχε τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ δύο τρόπων ενεργείας. Αφενός, μπορούσε να ζητήσει προηγουμένως από το Δικαστήριο δικαστικό ένταλμα με το οποίο να διατάσσονται οι προσφεύγουσες να δεχθούν τον έλεγχο. Αφετέρου, μπορούσε επίσης, δυνάμει του άρθρου 14 του κανονισμού αριθ. 17, να ζητήσει, μέσω των αρμόδιων εθνικών αρχών, την εθνική δικαστική αρωγή, δηλαδή την έκδοση δικαστικού εντάλματος από ισπανικό δικαστήριο. Οποιοσδήποτε από τους εναλλακτικούς αυτούς τρόπους ενεργείας θα είχε υποχρεώσει την Επιτροπή να τηρήσει ορισμένες ελάχιστες διαδικαστικές εγγυήσεις ιδίως την προσκόμιση των προβαλλόμενων αποδείξεων σχετικά με τις επικρινόμενες ενέργειες.

β) Κατά τη γνώμη της *Επιτροπής*, κακώς οι προσφεύγουσες επικαλούνται τη γενική αρχή της αναλογικότητας αντιπαραθέτοντας στις επίδικες αποφάσεις επιχειρηματολογία αντλούμενη από το ισπανικό συνταγματικό δίκαιο. Η επίκληση, για την εκτίμηση του κύρους των κοινοτικών πράξεων, των κανόνων του εθνικού δικαίου θίγει την ενότητα και την αποτελεσματικότητα του κοινοτικού δικαίου.

8. *Παραβίαση της αρχής της απογορεύσεως των διακρίσεων*

α) Κατά τις *προσφεύγουσες*, η έρευνα που διατάχθηκε και διενεργήθηκε επ' αυτών από την Επιτροπή συνιστά μεταχείριση αποτελούσα ευμενή διάκριση υπέρ άλλων κοινοτικών επιχειρήσεων οι οποίες έτυχαν προηγούμενης δικαστικής εγγυήσεως σχετικά με τη νομιμότητα και το βάσιμο του ελέγχου.

Συγκεκριμένα, στη Δανία παραδείγματος χάριν, η Επιτροπή οφείλει, πριν προβεί σε έλεγχο, να λάβει δικαστικό ένταλμα, όπως και πράγματι γίνεται.

β) Καταρχάς, η *Επιτροπή* ισχυρίζεται ότι οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να επικαλεσθούν

την ενδεχόμενη παράλειψη κράτους μέλους για να προσβάλουν το κύρος πράξεων της Επιτροπής. Εξάλλου, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ουδέποτε ζήτησε προηγούμενο δικαστικό ένταλμα προκειμένου να διενεργήσει έλεγχο σε οποιοδήποτε κράτος μέλος.

Επιπλέον, στη Δανία, ουδεμία παρόμοια υποχρέωση προβλέπεται από το νόμο 505 της 29ης Νοεμβρίου 1972, με τον οποίο τέθηκε σε εφαρμογή το άρθρο 14, παράγραφος 6, του κανονισμού αριθ. 17.

Όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι εξετάζει τώρα το συμβιβαστό με το κοινοτικό δίκαιο ενός νομοσχεδίου με το οποίο προβλέπεται ότι, σε περίπτωση αρνήσεως της οικείας επιχειρήσεως να δεχθεί έλεγχο, το κράτος λαμβάνει από τις δικαστικές αρχές μια « ex parte order » η οποία απλώς επικυρώνει τυπικά την απόφαση, χωρίς να εκτιμώνται οι προβαλλόμενες από την Επιτροπή αποδείξεις ούτε το δικαιολογημένο της απόφασης.

γ) Η διευκρίνιση αυτή είχε ως αποτέλεσμα να παραιτηθούν οι *προσφεύγουσες* του λόγου αυτού όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο. Στη συνέχεια ωστόσο επικαλέστηκαν πληροφορίες κατά τις οποίες « το Στέμμα πέτυχε από το Commercial Court την έκδοση Διάταξης για την παροχή συνδρομής σε έρευνα » δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 6, του κανονισμού αριθ. 17.

G. C. Rodríguez Iglesias
εισηγητής δικαστής